

HERRINERENGEN AAN 17 APRIL 1945.

Er is een steeds terugkerende droom die ik maar eens ga opschrijven. Er zal absoluut sprake zijn van fictie en non-fictie. Dromen zijn onbetrouwbaar.

Het is een paar dagen voor de bevrijding van mijn dorp op 17 april 1945. Ik sta met mijn ouders en zus in de voorkamer van ons huis naar buiten te kijken. Mijn vader had ons gewaarschuwd dat we mogelijk een aantal explosies zouden horen. En inderdaad, hij had gelijk. Hij had kennelijk vernomen dat het Duitse leger zich zou verzetten tegen de komst van onze bevrijders. Niet alleen de brug over het Damsterdiep werd opgeblazen maar ook een tweetal turfschepen die aan de kade lagen. Toen ik de explosies hoorde ben ik in huilen uitgebarsten en was bijna niet meer tot rust te krijgen. Het kapotbombarderen van onderdelen van ons dorp is verklaarbaar vanuit de oorlogsmotieven maar is volstrekt onaanvaardbaar. Evenals de oorlog zelf uiteraard.

Mijn vader wist ook dat het Canadese leger op weg was naar ons en het Damsterdiep moest oversteken om ons dorp te veroveren. Duitse soldaten hadden zich inmiddels in een woonhuis aan de Rijksweg verschanst. Dat was het huis waar wij zouden gaan wonen. Het huis werd in de brand geschoten en verwoest. Zeker één Duitse soldaat is daarbij om het leven gekomen.

In de vroege ochtend van 17 april haalde mijn vader mij en mijn zus uit bed. Ook een neef die vanwege de hongerwinter in Den Haag bij ons logeerde was hierbij. We kleedden ons snel aan en verborgen ons in de kelder. Het was duidelijk dat de bevrijding dichtbij was. Het was inmiddels licht geworden en wij zagen door het smalle raampje van de kelder vreemde soldaten passeren in de Wigboldstraat. Vreemde uniformen, wapens in de aanslag en rare platte helmen. We wisten niet precies wat we ons hierbij moesten voorstellen.

Een uurtje later durfden we naar buiten want de Duitse bezetters waren op de vlucht geslagen. Inmiddels hoorden we dat het hoofd van de openbare school te vroeg naar buiten was gekomen en was dood geschoten.

Er heerste een onbeschrijfelijke sfeer in het dorp. Vooral ook voor mij persoonlijk. Ik was 10 jaar en kon de gebeurtenissen nauwelijks bevatten. Het huilen stond me nog steeds nader dan het lachen. Ik zag mijn oom Jan in het dorp. Hij bleek een van leiders van het

verzet te zijn en ik was apetrots op hem. De stemming werd steeds optimistischer.

De eerste dag van de bevrijding was verwarrend en in slaap komen was moeilijk. Wij kregen twee Canadezen ingekwartierd. Een officier en een sergeant. Ik herinner me de naam van de sergeant: Van Bergen. Hij bleek Nederlandse voorouders te hebben. Ik kreeg van hem een cadeautje namelijk een stel speelkaarten. Helaas ben ik die waarschijnlijk bij een verhuizing kwijtgeraakt. Het was wel bijzonder want als "gereformeerde" werd je verondersteld niet met die speelkaarten inclusief de jokers te spelen.

Op een nacht haalde de Canadese officier Ina uit bed. Ik schrok daarvan en ging naar de slaapkamer van mijn ouders. Vader haalde Ina terug en constateerde dat de man een dochter had van de leeftijd van Ina. Incident gesloten

Oorlogvoeren wekte bij mij een zekere indruk van gewoon werk. s'Morgens vroeg weg en aan het eind van de dag terug naar huis. Sergeant van Bergen was tijdens zijn "werk" in een sloot terecht gekomen. Wassen in een tobbe want we hadden nog geen echte badkamer in 1945.

Mijn moeder had tijdens de oorlog een cursus Engels op de kop getikt en kon een beetje communiceren met onze gasten. Mijn vader sprak goed Duits maar zijn Engels beperkte zich tot de zin: "No money in my pocket". Mijn zusje werd door de soldaten op een tank neergezet. Een mooi meisje met prachtige blonde krullen. Het was een verwarrende tijd. Ik ging, geloof ik, nog maar halve dagen naar school. Eerst de Duitsers en daarna de Canadezen logeerden in de lagere school.

Op een gegeven ogenblik zag ik dat één van mijn vrienden in bezit was van een automatisch wapen. We durfden er niet mee te schieten en probeerden op afstand via een touwtje de trekker over te halen.

Onze bevrijders trokken weer verder maar er kwamen nieuwe troepen terug. In mijn herinnering zag ik voor het eerst een aantal donkere soldaten. Dat waren vooral de chauffeurs van grote legervoertuigen. Jammer dat we als kind nauwelijks met onze helden konden communiceren. Ik had als speelgoed een mooie, grote vrachtwagen. Eén van de Canadese soldaten was schilder en

HERRINERINGS AAN 17 APRIL 1945.

hij heeft mijn speelgoed in mooie primaire kleuren geschilderd. Hij werd mijn vriend.

Zouden dromen inderdaad onbetrouwbaar zijn of hebben de dagen rond de bevrijding een enorme indruk gemaakt zodat je niet meer zou vergeten?

Aan deze droom is een andere droom gekoppeld namelijk die van het vermoorden door de Duitsers van mijn oom. Hij was gemeentesecretaris in een ander Gronings dorp en had kennelijk een aantal mensen aan documenten geholpen terwijl dat verboden was. Daar waren de Duitsers achter gekomen en probeerden hem s' nachts van het bed te lichten en te arresteren. Hij vluchtte via de serre van zijn huis en via de tuin om aan z'n arrestatie te ontkomen maar werd doodgeschoten. Ik kende het huis goed en heb vaak in mijn dromen de route van mijn oom via serre en tuin gevolgd.

Het is een verhaal van niks vergeleken bij de de verschrikkelijke dingen die tijdens de oorlog zijn gepasseerd. Toch heb ik gemeend om de steeds terugkerende dromen te moeten noteren.

Jan Brouwer.
31/01/202233